

ความหมายของการทุจริต สินบน และผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. การทุจริต

ทุจริตในภาครัฐ หมายถึง ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤตินิยมชอบในภาครัฐ

ทุจริตต่อหน้าที่ หมายถึง ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่เท่านั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นหรือกระทำอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

ประพฤตินิยมชอบ หมายถึง การใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบคำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่จะควบคุมดูแลการรับบริการเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ประเภทความเสี่ยงทางทุจริตแบ่งเป็น ๓ ด้าน (Function Based)

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติอนุญาต ตาม พ.ร.บ.อำนวยการความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘(เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจที่ให้บริการที่ประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาตตาม พ.ร.บ. การอำนวยการความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสในการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงในการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๒. สินบน

สินบน (Bribery) หมายถึง ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เสนอว่าจะให้ สัญญาว่าจะให้ มอบให้ การยอมรับ การให้ หรือการร้องขอสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันส่งผลต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในลักษณะจูงใจให้กระทำการหรือไม่กระทำการที่ขัดต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

ทรัพย์สิน หมายถึง ทรัพย์สินและวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจถือเอาได้ เช่น เงิน ที่ดิน รถ เป็นต้น

ประโยชน์อื่นใด เช่น การสร้างบ้านหรือตกแต่งบ้านโดยไม่มีคิดราคา หรือคิดราคาต่ำ

๓. ผลประโยชน์ทับซ้อน

คำว่า Conflict of interest มีผู้ให้คำแปลเป็นภาษาไทยไว้หลากหลาย เช่น การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและ ประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนบุคคล” หรือ “ประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ประโยชน์ขัดกัน” หรือบางท่านแปลว่า “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งทางผลประโยชน์”

คู่มือการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประโยชน์ส่วนบุคคล (Private interests) คือ การที่บุคคลทั่วไปในสถานะส่วนเอกชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในสถานะเอกชนได้ทำกิจกรรมหรือกระทำการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว เครือญาติ พวกพ้องหรือของกลุ่มในสังคมที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน เพื่อหาประโยชน์ในทางการเงินหรือในทางธุรกิจ เป็นต้น

ประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ (Public interests) คือ การที่บุคคลใดๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ) ได้กระทำการใดๆ ตามหน้าที่หรือได้ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการดำเนินการในอีกส่วนหนึ่งที่แยกออกมาจาก

การดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน การกระทำการใด ๆ ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์ส่วนรวม ที่เป็นประโยชน์ของรัฐ การทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและจะมีรูปแบบของความสัมพันธ์หรือมีการกระทำในลักษณะต่าง ๆ กันที่เหมือนหรือคล้ายกับการกระทำของบุคคลในสถานะเอกชน เพียงแต่การกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกับการในสถานะเอกชน จะมีความแตกต่างกันที่ วัตถุประสงค์เป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการในกิจการสาธารณะที่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในกิจการของรัฐหรือองค์กรของรัฐ เพื่อประโยชน์ของรัฐหรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปแอบแฝง หรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในรูปแบบต่าง ๆ หรือนำประโยชน์ส่วนตัวหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้ามามีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจหน้าที่โดยลึกลับในการพิจารณาตัดสินใจในการกระทำใด ๆ หรือดำเนินการดังกล่าวนั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางการเงินหรือประโยชน์อื่น ๆ สำหรับตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม มีได้หลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่ในรูปแบบตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย จำแนกรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ออกเป็น ๗ รูปแบบ คือ

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits) หรือ สินบน ซึ่งผลประโยชน์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน ของขวัญ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันนี้ และผลจากการรับผลประโยชน์ต่างๆ นั้น ได้ส่งผลให้การตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๒. การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self-dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ เข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด โดยอาจจะเป็นเจ้าของบริษัททำสัญญาเอง หรือเป็นของเครือญาติ สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้ง หรือเรียกได้ว่าเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

๓. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post-employment) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกันหรือบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม โดยใช้อิทธิพลหรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานเดิมนั้น หาประโยชน์จากหน่วยงานให้กับบริษัทและตนเอง

๔. การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) ในรูปแบบนี้มีได้หลายลักษณะไม่ว่าจะเป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจ ที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างพิเศษเป็นที่ปรึกษาโครงการโดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ปรึกษาสังกัดอยู่

๕. การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) เป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับ ใช้ประโยชน์จากการที่ตนเองรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง อาจจะไปหาประโยชน์โดยการขายข้อมูลหรือเข้าเอาประโยชน์เสียเอง

๖. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนำเอาทรัพย์สินของราชการซึ่งจะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้ได้บังคับบัญชาไปทำงานส่วนตัว

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในการเมือง (Pork-barreling) เป็นการที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือ ใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง

๘. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรืออาจจะเรียกว่าระบบอุปถัมภ์พิเศษ เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตนเข้าทำสัญญากับบริษัทพี่น้องของตน

๙. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น (influence) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐรับใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ผู้ได้บังคับบัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

๑. การประเมินความเสี่ยงต่อการรับสินบน

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง	ความถี่ที่เกิดขึ้น	ระดับคะแนน
สูงมาก	มากกว่า ๒๐ รายต่อปี	๕
สูง	๑๕ - ๒๐ รายต่อปี	๔
ปานกลาง	๑๐-๑๕ รายต่อปี	๓
น้อย	๕-๑๐ รายต่อปี	๒
น้อยมาก	๑-๕ รายต่อปี	๑

ผลกระทบต่อองค์กร	ความเสียหาย	ระดับคะแนน
สูงมาก	มากกว่า ๗๐,๐๐๐ บาท	๕
สูง	๕๐,๐๐๑ - ๗๐,๐๐๐ บาท	๔
ปานกลาง	๓๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท	๓
น้อย	๑๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๒
น้อยมาก	น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑

การประเมินความเสี่ยงต่อการรับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตวังทองหลาง

1. แบบรายงานเสนอความเสี่ยงต่อการรับสินบน

กระบวนการ/โครงการ/งาน	เหตุการณ์หรือรูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยง	สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเสี่ยง	ชื่อหน่วยงาน
เจ้าหน้าที่ควบคุมการใช้รถมีกรณีเรียกรับสินบนในการนำทรัพย์สินของทางราชการ (รถราชการ) ไปใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว	เจ้าหน้าที่มีการนำรถราชการ ไปใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว โดยจ่ายเงินสินบนให้กับเจ้าหน้าที่ดูแลควบคุมการใช้รถ	ขาดการควบคุมและตรวจสอบ	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

2. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการรับสินบน

โอกาส/ผลกระทบ	1	2	3
โอกาส (Likelihood)	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
ผลกระทบ (Impact)	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง

ข. ข. ข.
(นางสาวเพชรรุ้ง นมจันทร์)
นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม
สำนักงานเขตวังทองหลาง
ผู้ประเมินความเสี่ยงต่อการรับสินบน

3. รายงานระบุประเด็นความเสี่ยงต่อการรับสินบน

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการ ดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงต่อการรับสินบน	Risk Score (L x I)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
เจ้าหน้าที่ควบคุมการใช้รถมีการเรียกรับสินบนในการนำทรัพย์สินของทางราชการ (รถราชการ) ไปใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว	1	การขออนุญาตใช้ทรัพย์สินของทางราชการไม่ถูกต้อง	เจ้าหน้าที่ไม่ขออนุญาตใช้รถจากผู้บังคับบัญชา โดยนำรถราชการไปใช้ก่อน และจัดทำใบขออนุญาตใช้รถย้อนหลัง	3	3	9	ปานกลาง
	2	ขาดการควบคุมและตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ	ไม่มีการควบคุมการใช้รถราชการ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่านำไปใช้ปฏิบัติงานราชการจริงหรือไม่	3	3	9	ปานกลาง
	3	การเก็บรักษาทรัพย์สินของทางราชการไม่ถูกต้อง	การเก็บกุญแจรถยนต์(รถราชการ) ไว้ที่ตัวเอง เพื่อนำรถราชการออกไปใช้เมื่อต้องการ	3	3	9	ปานกลาง

4.แผนบริหารจัดการความเสี่ยงต่อการรับสินบน

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงต่อการรับสินบน	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
1.การขออนุญาตใช้ทรัพย์สินของทางราชการไม่ถูกต้อง	เจ้าหน้าที่ไม่ขออนุญาตใช้รถจากผู้บังคับบัญชา โดยนำรถราชการไปใช้ก่อน และจัดทำใบขออนุญาตใช้รถย้อนหลัง	ปานกลาง	1.เจ้าหน้าที่ต้องขออนุญาตผู้บังคับบัญชาทุกครั้งเมื่อนำรถราชการออกไปใช้งาน โดยต้องระบุสถานที่ที่จะไปหรืองานที่ต้องไปปฏิบัติงานให้ชัดเจน 2.ต้องถ่ายรูปสถานที่เมื่อไปถึงจุดหมายแนบทุกครั้งเมื่อนำกุญแจรถราชการมาคืนหรือรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้ง	1.ก่อนใช้รถราชการต้องมีการขออนุญาตใช้รถก่อน และผู้บังคับบัญชาต้องอนุญาตแล้วถึงจะใช้รถราชการได้ โดยใช้แบบฟอร์มขออนุญาตใช้รถ (แบบ3) แล้วลงชื่อในสมุดขอใช้รถยนต์ 2.เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการใช้รถราชการต้องจัดทำรายงานการใช้รถประจำสัปดาห์เพื่อรายงานการใช้รถยนต์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ	ต.ค. 66 - มี.ค. 67	-	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม
2.ขาดการควบคุมและตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ	ไม่มีการควบคุมการใช้รถราชการทำให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่านำไปใช้ปฏิบัติงานราชการจริงหรือไม่	ปานกลาง	พนักงานขับรถยนต์ต้องระบุเลขไมล์ล่าสุดก่อนออกไปปฏิบัติงาน และเลขไมล์ครั้งหลังจากปฏิบัติงานแล้วเสร็จ เพื่อตรวจสอบว่าสถานที่ที่ไปปฏิบัติงานกับระยะทางสอดคล้อง	พนักงานขับรถยนต์ต้องถือใบขออนุญาตใช้รถยนต์ (แบบ 3) ไปด้วยทุกครั้งถึงจะออกรถยนต์ได้เพื่อระบุเลขไมล์จากการขับรถยนต์ในแต่ละครั้ง รวมถึงต้องบันทึกเลขไมล์บนแบบ 4 ซึ่งเป็นเอกสารบันทึกเลขไมล์ประจำ	ต.ค. 66 - มี.ค. 67	-	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงต่อการรับสินบน	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
			กันหรือไม่	รถยนต์ และเมื่อตรวจสอบย้อนหลังเลขไมล์บนแบบ 3 และแบบ 4 จะต้องตรงกัน			
3.การเก็บรักษาทรัพย์สินของทางราชการไม่ถูกต้อง	เก็บกุญแจรถยนต์ (รถราชการ) ไว้ที่ตัวเองเพื่อนำออกไปใช้ เมื่อต้องการ	ปานกลาง	ทุกครั้งเมื่อใช้รถราชการแล้วเสร็จต้องนำกุญแจส่งคืนผู้ควบคุมดูแลทุกครั้งในแต่ละวันและตอนเบิกกุญแจรถต้องมีการลงลายมือชื่อของพนักงานขับรถยนต์และเจ้าหน้าที่ที่นำไปด้วยทุกครั้งและผู้ควบคุมการใช้รถราชการต้องนำกุญแจเก็บไว้ที่ส่วนกลางไม่มีการนำกุญแจติดตัว โดยต้องถ่ายรูปรายงานผู้บังคับบัญชาทุกครั้งตอนเลิกงาน	พนักงานขับรถยนต์ต้องลงชื่อในสมุดขอเบิกกุญแจทุกครั้งว่าเบิกไปเวลาใดและนำกลับมาส่งคืนเวลาใด พร้อมทั้งระบุด้วยว่าในการใช้รถราชการครั้งนั้นได้มีเจ้าหน้าที่คนใดไปด้วย	ต.ค. 66 - มี.ค. 67	-	ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม